

**ЗАХІД З ІСТОРІЇ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ У 6 КЛАСІ (ДО ТИЖНЯ
ІСТОРІЇ В ШКОЛІ)**

Тема. Римська республіка

Тема. Римська республіка

Мета: формувати в учнів знання часової послідовності існування Римської республіки; розуміння ідейної близькості давньогрецької, елліністичної й давньоримської культур; уміння охарактеризувати спосіб життя (суспільну організацію, господарські заняття, духовний світ); вміння показувати на карті історико-географічні об'єкти античної цивілізації.

Обладнання: карта "Стародавня Італія", "Пунічні війни III ст. Р.Х.", "Римська республіка у I ст. до Р.Х.", "Народи і держави Європи IV–III ст. до Р.Х.", роздрукована експозиція картини Т.Ксенофонта "Бій Спартака з римським загоном" зображення портретів римських діячів.

Ключ до зашифрованого слова

Грають 2-4 команди. Кожна отримує завдання: вгадати зашифроване слово і дати йому визначення. При цьому кількість букв у зашифрованих словах повинна бути однаковою. Кількість конкурсів у грі відповідає кількості букв у слові. За кожний конкурс команда заробляє кубик з буквами. З цих букв необхідно скласти приховане слово. Як підказку можна передбачити приховані кишені на одному боці кубика. У цій кишені позначено порядковий номер букви в слові. Якщо команда не впоралася із завданнями конкурсу, кубик з буквою вони не одержують і намагаються скласти слово з тієї кількості букв, що ними вже відгадана. Крім кубиків з буквами, команди заробляють бали, виходячи з яких виставляється оцінка за урок.

I конкурс "Текст із пропусками"

Стародавній Рим містився на ... півострові. З трьох сторін півострів оточувало ... море. З півночі його захищали гори ..., вершини яких завжди вкриті снігом. У середній частині Апеннін тече найбільша ріка Італії – ... . На

південь від півострова розташований великий острів – ... . Клімат у Стародавньому Римі був ... . Під спекотливим сонцем прекрасно дозрівають ... . Одне з найдавніших міст Італії – ..., засноване на семи пагорбах, щоб легше було оборонятися від ворогів. Два головних пагорби, що сягають у висоту 50 м, називаються ... і ... .

Пропущено 12 слів. Усього – 12 балів.

II конкурс "Спільне і відмінне у державному устрої Рима та Афін"
(порівняльний аналіз)

	Рим	Афіни
1. Порядок розробки законів	Право пропонувати закони мали лише консули, народні трибуни і посадові особи	Проект нового закону міг запропонувати кожний повноправний громадянин
2. Прийняття законів	Народні збори голосували "за" чи "проти" нового закону без обговорення	Перед голосуванням закони обговорювалися
3. Участь бідних верств населення в управлінні державою	Не могли обіймати ніяких посад, оскільки платня за виконання цих обов'язків не передбачалася	Більшість народних зборів складали представники демос, яким за часів Перикла почали платити за громадську роботу
4. Вища влада	Сенат	Народні збори
5. Форма держави	Аристократична рабовласницька республіка	Демократична рабовласницька республіка
6. Головна посадова особа	Два консули	Стратег
7. Склад народних зборів	Громадяни Рима, крім рабів: патриції, плебеї, знатні, незнатні, бідні, багаті	Громадяни Греції з 20 років, аристократи і демос, крім рабів, переселенців і жінок
8. Повноваження народних зборів	1. Оголошували війну та уклали мир. 2. Приймали закони. 3. Обирали вищу владу. 4. Розпоряджалися скарбницею. 5. Здійснювали судочинство.	Ті самі

По 2 бали за кожен правильну відповідь. Усього – 32 бали.

III конкурс "Подорож картою"

Команди одержують фломастери різних кольорів і за 3 хвилини повинні позначити на закріплених на дошці збільшених контурних картах (кожна команда на своїй) географічні об'єкти:

Апеннінський півострів; Альпи; Рим; Тірренське море; Тібр; Сицилія; По; Сіракузи; Корсика; Карфаген; Везувій; Сардинія; Канни; Адріатичне море.

Кожна правильна позначка – 1 бал. Усього – 14 балів.

IV конкурс "Римська прописка"

Із запропонованого списку імен вибрати тільки реальних осіб, що походили і жили у Стародавньому Римі (по 1 балу за кожне правильно назване ім'я). Дайте коротку (одним реченням) характеристику особистості: ким був, у який час жив (по 2 бали).

Александр Македонський; Андронік; Анубіс; Гермес; Зевс; Ісіда; Катіліна; Катон; Красс; Кронос; Лакоон; Лікурґ; Лукрецій; Лукулл; Меркурій; Нарцис; Помпей; Регул; Сатурн; Спатак; Сулла; Сципіон; Фабій; Юпітер.

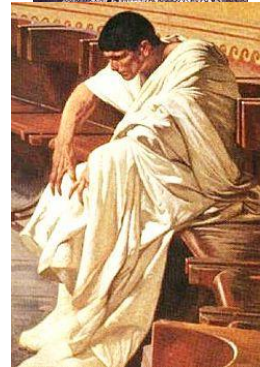
Усього за 12 слів – 36 балів.

Відповіді:

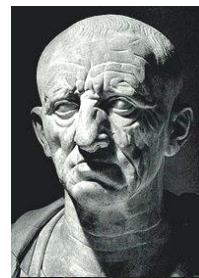
1. Андронік – поет і драматург, переклав латиною "Одіссею" Гомера (284-204 рр. до н.е.)

2. Катіліна – політик, претор, намагався захопити владу в країні (110-62 рр. до н.е.)

3. Катон – письменник, консул, непримиренний ворог Карфагена (234-149 рр. до н.е.).

4. Красс – член першого тріумвірату, римський консул, що придушив повстання Спартака (115-53 рр. до н.е.)

5. Лукрецій – філософ, поет, автор твору "Про природу речей" (96-55 рр. до н.е.)

6. Лукулл – сенатор (117-56 рр. до н.е.), полководець, уславився багатством і розкішшю

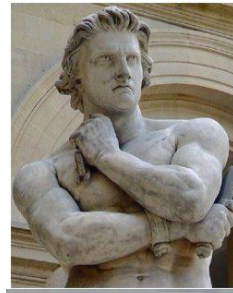
7. Помпей – полководець, брав участь у придушенні повстання Спартака, член I Триумвірату (106-48 рр. до н.е.)

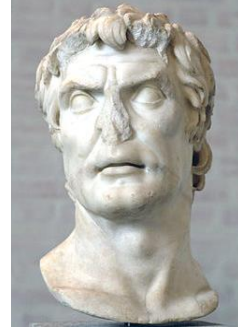
8. Регул – полководець, що відзначився у війнах з Карфагеном (III ст. до н.е.)

9. Спартак – вождь повстання рабів (74-71 р. до н.е.).

10. Сулла – полководець, консул, диктатор (138-78 рр. до н.е.).

11. Сципіон – римський полководець, що розгромив війська Карфагена при Замі під час II Пунічної війни (235-183 р. до н.е.).

12. Фабій – римський полководець, п'ять разів обирався консулом, двічі диктатором, учасник II Пунічної війни (275-203 рр. до н.е.)

У конкурсі "Історичне лото «Дати»"

Збільшену копію картини про повстання Спартака розрізати на частини. перевернути зворотною стороною. В одній їхній частині розташувати дати, в іншій – події. Кожній команді потрібно якомога швидше встановити відповідність дат і подій. Картки скріпити і перевернути картиною догори. Якщо завдання виконано правильно, фрагменти складуть картину Т.Ксенофонта "Бій Спартака з римським загоном". Учням необхідно письмово протягом 5 хвилин описати, що зображено на картині.

За кожен відповідність – 1 бал, усього – 10 балів, опис – 5 балів.

- 753 р. до н.е. Заснування Рима
- IX до н.е. Заснування Карфагена
- Середина III ст. до н.е. I Пунічна війна
- 216 р. до н.е. Битва при Каннах
- 202 р. до н.е. Битва при Замі
- 218 р. до н.е. Початок II Пунічної (Ганнібалової) війни
- 149 р. до н.е. Початок III Пунічної війни. Висадка римського війська в Африці
- 146 р. до н.е. Зруйнування Карфагена римлянами
- 390 р. до н.е. Напад галлів на Рим, штурм Капітолія
- 509 р. до н.е. Проголошення республіки в Римі

VI конкурс "Про кого йдеться?"

1. Приходив на засідання сенату і скромно стояв біля входу або сідав на принесену із собою лавочку. Уважно слухав виступи і не втручався. Але, якщо сенат хотів прийняти постанову, не вигідну плебеям, негайно говорив: "Забороняю!" (*Трибун*)
2. Був однією із головних посадових осіб. Керував Римом, скликав народні збори, головував на них, пропонував нові закони, здійснював набір до війська. (*Один із двох консулів*)
3. Був освіченою людиною. Знав грецьку літературу і науку, володів кількома мовами. Був хитрий і підступний. Суперники ніколи не могли проникнути в його плани. З дитячого віку готувався до війни, застосовував під час бою несподівані пастки й хитрощі. Видатний полководець, син відомого полководця. (*Ганнібал*)
4. Очолив римське посольство до Карфагену, до якого відчував ненависть. Повернувшись на батьківщину, неодноразово виступав з промовами, які завжди закінчував словами: "І все ж таки, я вважаю, Карфаген має бути зруйнований". (*Сенатор Катон*)

5. Народний трибун, що запропонував у сенаті закон про передачу багатими землевласниками частини земель безземельним селянам за викуп. У день, коли народні збори повинні були прийняти цей закон, його вбили. (*Тиберій Гракх*)
6. За походженням – фракієць. Зібравши навколо себе однодумців, повів на боротьбу за свої права. У планах війська був перехід через Альпи, щоб залишити Рим, але цим планам не судилося здійснитися. Його війська було розбито. (*Спартак*)

Кожна правильна відповідь – 1 бал. Усього – 6 балів.

Фінал

Пройшовши всі 6 турів, учасники команд можуть відкрити угадану кількість букв і скласти з них слова, вивчення яких необхідно пояснити. Слова для фіналу: консул; трибун; легіон; плебей та ін.

Оцінювання – 3 бали.

Шкала оцінювання

Набрані бали	Оцінка	Набрані бали	Оцінка
1-9	1	60-69	7
10-19	2	70-79	8
20-29	3	80-89	9
30-39	4	90-99	10
40-49	5	100-109	11
50-59	6	110-119	12

